

REDAKTEUREN REAGEREN

Henk van Halm, eindredakteur Mens en Natuur

Milieubescherming is cultuurbehoud

'Mens en Natuur' is het tijdschrift van het IVN. Het draagt de weidse ondertitel 'tijdschrift ter bevordering van het milieubesef'. Weids in die zin dat je er heel wat kanten mee uit kunt, als het de bevordering van het milieubesef maar ten goede komt. Het blad heette al zo voordat ik het eindredakteur-schap kreeg. Wellicht is het ooit de bedoeling geweest het tot een tijdschrift te maken dat gelezen werd door allerlei mensen bij wie het milieubesef nog bevorderd moest worden. Ik vrees echter dat die mensen zo'n blad nooit zullen kopen, want het gaat hoofdzakelijk over edukatiemethoden. In werkelijkheid is het vijf maal per jaar verschijnende blad een verenigingsorgaan dat bij de kontributie aan het IVN is inbegrepen. Een blad dus voor vrijwilligers die werken aan de doelstelling van de vereniging het milieubesef bij anderen te bevorderen. De meeste bijdragen zijn van die vrijwilligers. Het blad is een aardig eind afgedreven van de vroegere formule, waarin de natuur een grote rol was toebedeeld. Dat heeft te maken met het in de jaren zeventig veranderde beleid van de vereniging natuur- en natuur-beschermingsedukatie uit te breiden tot milieu-edukatie. Nog steeds ontvangt de redactie reacties van lezers die het betreuren dat er geen aardige artikelen over de natuur in staan. Naar mijn mening horen die daar ook niet in thuis, tenzij tevens is vermeld wat je er edukatief mee kunt doen.

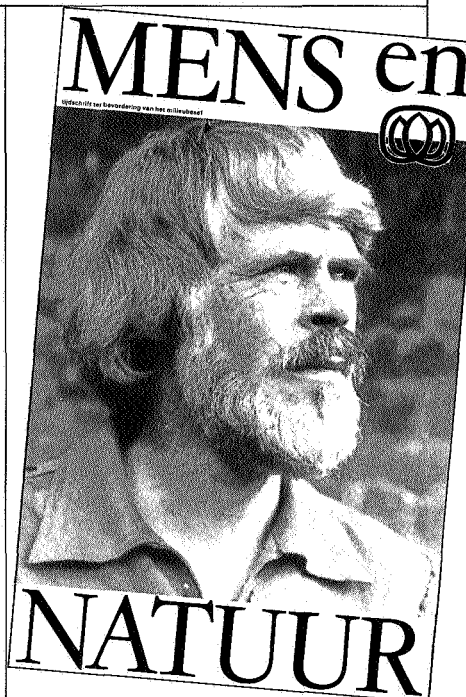
Voor artikelen over de natuur zijn andere tijdschriften voorhanden: 'Grasduinen' en 'Spiegel der natuur'. 'Grasduinen' ziet er heel smakelijk uit en wordt vooral gelezen door mensen bij wie het milieubesef nog moet ontkiemen. Het zou een uitstekende 'verborgen verleider' kunnen zijn om ongemerkt tot milieubesef te komen. Ik ben van mening dat dit niet gebeurt. 'Grasduinen' stimuleert niet om zelf de natuur te ontdekken die zo onderhoudend wordt beschreven en fraai wordt afgebeeld. De beschouwer van de perfecte foto's, die de natuur niet uit eigen beleving kent, denkt onwillekeurig het in werkelijkheid buiten nooit zo te zien te zullen krijgen. Daarin

komt het blad overeen met televisiefilms. Het brengt de natuur in de huiskamer. Je hoeft er niet meer op uit, voor dag en dauw op te staan, de luie stoel te laten voor wat die is. Vertel die kijkers/lezers maar eens dat er een (letterlijk) levensgroot verschil is tussen het zien van een vos op de buis of een foto of in het veld. De beelden ben je na een week al weer vergeten. Een vos in het veld zie je je leven lang, ook al was die vos zelf nog zo ver weg. Je associeert die met de geluiden die je tegelijkertijd hoorde, de geuren die je erbij opsnoot, de sfeer van de prille morgen die je voelde. Kortom, het gaat om de werkelijke beleving.

En 'Spiegel der natuur'? Wat minder populair, serieuzer. Met de opzet mensen echt iets zelf te laten zien, steeds duidelijk makend dat alles wat geschreven is ook werkelijk is beleefd door de schrijver en door de lezer ook kan worden beleefd. Een tijdschrift ook dat met artikelen ingaat op de vele aanslagen die het milieu moet incasseren. Het is de vraag of het blad nog een lang leven is beschoren. De groep die erop geabonneerd is, is te klein.

Ik geloof dat het van wezenlijk belang is, dat erop uitgaat. Dat ontdekken van de natuur na het lezen erover. Juist het feit dat men alleen op een steriele manier contact met die natuur heeft, schept de afstand die de vervreemding versterkt. De mens staat zelf buiten de beelden die hij op die manier opdoet. Hij maakt geen deel uit van het gebeuren. En de natuur is zo'n onlosmakelijk onderdeel van het milieu, ons milieu, dat juist daar het eerst te zien is dat er iets met dat milieu mis is. Daarvoor moet je eerst de natuur leren kennen, weten wat daarin normaal is om te zien waar die door milieuaantasting afwijkingen vertoont.

Kennis van de natuur moet het beginpunt zijn voor bredere inzichten. Voor het inzicht dat alles op deze aarde met alles te maken heeft, het levende en het dode. Dat de handelingen van planten, dieren en mensen allemaal deel uitmaken van de natuur, dus ook de cultuur als mensenwerk. De handelingen van alle levende wezens worden door het milieu beïnvloed en omgekeerd. Dat geldt eveneens voor de cultuur. Het probleem is alleen dat de invloed van de cultuur op de natuur (lees: het milieu) zo sterk

is geworden dat het evenwicht zoek is. De natuur lijkt er de dupe van te zijn, maar die zal (in welke vorm dan ook) nog bestaan als de cultuur aan zijn eigen gedrevenheid ten onder zal zijn gegaan. Milieubescherming is cultuurbehoud. Niet deze cultuur, maar een beter op de natuur afgestemde. Daar gaat het om in de uiterste konsekwentie van het handelen in milieubesef. Daar passen artikelen over de natuur best in, maar aardig hoeven die beslist niet te zijn. Daar is steeds minder aanleiding voor.